

9-1-2532

การประมุขมีชชานาชาติ เกี่ยวกับผู้สูงอายุประเทศไทย

กัสนร ลิมานนท์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jdm>

Part of the [Demography, Population, and Ecology Commons](#)

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Demography by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การประชุมสมัชชานานาชาติ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ประเทศ เม็กซิโก

ภัสสร ลิมานนท์*

การประชุมสมัชชานานาชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ครั้งที่ 14 (The XIVth International Congress of Gerontology) ซึ่งจัดขึ้นโดย International Association of Gerontology** ณ เมือง Acapulco ประเทศเม็กซิโก ระหว่างวันที่ 19-23 มิถุนายน พ.ศ. 2532 นับว่าเป็นครั้งแรกที่ได้จัดประชุมขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา จากการประชุมทั้งหมดที่มีมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1960*** ในการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าประชุมจำนวนไม่ต่ำกว่า 2,500 คน จากทุกทวีปของโลกซึ่งมีทั้งนักวิชาการ ผู้วางแผน ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และผู้สนใจทั่วไป

คำขวัญประจำการประชุมสมัชชานานาชาติครั้งนี้ก็คือ "คนแก่ในโลกใหม่" (The Old in the New World) ส่วนสัญลักษณ์ประจำงานก็คือ เทพ Huehuetotl (Huehue หมายถึง แก่ ส่วน teotl หมายถึง เทพ) ของเผ่า Aztecs เป็นรูปชายแก่หลังโก่ง ปากไม่มีฟัน และหน้าตาเหี่ยวแห้ง แยกตระกร้าใบใหญ่แทนความหมายของภาระที่เพิ่มขึ้นตามวัยที่ร่วงโรยไป ภาพนี้ให้ความรู้สึกถึงประสบการณ์ในชีวิตอันยาวนานที่มีคุณค่ายิ่งของผู้สูงอายุนั่นเอง

การประชุมตลอดทั้ง 5 วันนี้ มีการแสดงผลงานในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ โปสเตอร์ หนังสือ สิ่งตีพิมพ์ และการเสนอรายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับรายการสุดท้ายนี้มีจำนวนการเสนอผลงานถึง 268 sessions แยกออกได้ตามสาขาวิชาต่างๆดังนี้คือ พฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ 60 sessions ชีวภาพ 32 sessions ด้านคลินิก 67 sessions สหสาขาวิชา 35 sessions การวิจัยสังคม แผนงาน และปฏิบัติการ 56 sessions และกลุ่มละตินอเมริกา, Hispanic อีกจำนวน 18 sessions ในแต่ละ session ของทั้ง 268 sessions นี้ มีรายงานที่นำเสนอประมาณ 5-8 รายงาน

ที่น่าสนใจและควรกล่าวถึงเป็นพิเศษคือ ในการประชุมสมัชชานานาชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุนี้ได้จัดรายการส่วนหนึ่งที่เรียกว่า Program for Developing Countries อภิปรายเกี่ยวกับผู้สูงอายุและนโยบายของประเทศ

*รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**มีประเทศสมาชิกทั้งสิ้นรวม 50 ประเทศ เมื่อปี ค.ศ. 1988 นับตั้งแต่เวลาแรกจัดตั้งสมาคม เมื่อปี ค.ศ. 1950 ที่เมือง Liege ประเทศเบลเยียม

***ลำดับสถานที่จัดประชุมสมัชชานานาชาติมีดังนี้ Liege, 1950; St. Louis, 1951; London, 1954; Merano, 1957; San Francisco, 1960; Copenhagen, 1963; Vienna, 1966; Washington, 1969; Kiev, 1972; Jerusalem, 1975; Tokyo, 1978; Hamburg, 1981; New York, 1985; Acapulco, 1989 และ Budapest, 1993.

กำลังพัฒนา ด้วยเหตุผลหลายประการคือ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นักวิชาการในประเทศพัฒนาแล้วมักเข้าใจว่าผู้สูงอายุยังมีได้กลายเป็นปัญหาสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้เพราะจำนวนผู้สูงอายุยังมีไม่มากจนเกินไป อีกทั้งในสังคมเหล่านี้ก็ยังมีครอบครัวขยายที่คอยดูแลและสนองความต้องการทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและจิตใจของผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม จากการคาดประมาณขององค์การสหประชาชาติชี้ให้เห็นว่า จำนวนผู้สูงอายุในประเทศกำลังพัฒนาจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคตอันใกล้ และจะมีผลกระทบต่อหลายๆด้าน ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความรีบด่วนในการสร้างความเข้าใจ และหาทางรองรับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป การประชุมส่วนนี้ถือว่าเป็นโอกาสเดียวในรอบ 4 ปี ที่นักวิชาการจากประเทศกำลังพัฒนาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนางานวิจัยในเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อประชากรผู้สูงอายุและต่อนักวิจัยที่ทำงานด้านดังกล่าว

การประชุมในส่วนนี้มี 6 ส่วนด้วยกันคือ

1. แบบจำลองของความสำเร็จ (Models of Success): เป็นส่วนของการประชุมที่เน้นถึงโครงการต่างๆที่ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและสามารถนำไปใช้ได้ในที่ต่างๆ
2. การวิจัย การศึกษา และการตัดสินใจ: เป็นการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับยุทธวิธีที่ก่อให้เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค ในการช่วยให้นักวิจัย/ผู้วางแผนนโยบาย นำผลการวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้สูงอายุและสมรรถภาพในการผลิต: ประชุมและอภิปรายเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องผู้สูงอายุและสมรรถภาพในการผลิต รวมทั้งการหาหนทางให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมอย่างมีคุณค่าในสังคม ตลอดช่วงปลายของชีวิต การประชุมส่วนนี้ได้ใช้กรณีศึกษามาเป็นตัวอย่างสำคัญความสำเร็จของการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุทำงานได้อีก
4. ครอบครัวกับผู้สูงอายุ: กลุ่มนี้ผู้เสนอรายงานการวิจัยได้ทบทวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม นโยบายเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทางเลือกในอนาคตสำหรับประชากรสูงอายุในประเทศกำลังพัฒนา
5. นโยบายเศรษฐกิจและสังคมในประเทศละตินอเมริกา: การประชุมนี้เกิดขึ้นเนื่องจากอัตราส่วนพึ่งพิงได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของผู้สูงอายุ มีผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศกำลังพัฒนา ในการประชุมได้อภิปรายเกี่ยวกับยุทธวิธีและทางเลือกที่จะรับมือการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้
6. ยุทธวิธีการวิจัยระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้สูงอายุ: การประชุมนี้ได้แสวงหาความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา รวมทั้งประโยชน์ของการนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผน

การประชุมรวมและการประชุมกลุ่มย่อยตลอดทั้ง 5 วันนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจและความตื่นตัวของคนจำนวนไม่น้อยทั่วโลก ในการแสวงหาหนทางและสร้างนโยบายรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในโครงสร้างทางอายุของประชากรคือ การมีประชากรวัยสูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้นมหาศาลในอนาคตอันใกล้ ในสังคมกำลังพัฒนา ขณะเดียวกันสังคมเหล่านี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ครอบครัวเปลี่ยนจากแบบขยายไปสู่แบบเดี่ยว การย้ายถิ่นจากชนบทสู่เมืองขยายตัวมากขึ้น ผู้สูงอายุที่พ้นวัยทำงานจะขาดการดูแลจากลูกหลานมากขึ้น สถานการณ์เหล่านี้กระตุ้นให้เกิดความคิดว่าระบบเกื้อหนุนผู้สูงอายุไม่ว่าจะจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ ควรเป็นในรูปใด รัฐ สังคม และครอบครัวควรจะประสานความร่วมมือในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้นเพียงใด เพื่อสามารถให้การโอบอุ้ม ดูแลผู้สูงอายุให้มีชีวิตอย่างเป็นสุขในบั้นปลายชีวิต

สำหรับประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะมีการคาดประมาณกันว่า ขนาดและสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ อาจจะไม่เพิ่มอย่างรวดเร็วและรุนแรง เช่นในหลายๆประเทศในภูมิภาคใกล้เคียงก็ตาม ความตระหนักถึงศักยภาพของ ปัญหาต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงประชากรกลุ่มนี้ได้เริ่มเกิดขึ้นในหลายวงการที่เกี่ยวข้อง และปรากฏออกมาในหลายรูปแบบ เช่น แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนระยะยาว พ.ศ. 2525-2544 สำหรับผู้สูงอายุโดยคณะกรรมการการศึกษาวิจัยในคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ การเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลระดับประเทศ โดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และปัญหาต่างๆด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา ทัศนคติ และความต้องการของผู้สูงอายุ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับลึกเปรียบเทียบระหว่างประเทศโดยสถาบัน๑เดียวกัน การจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีบ่อยครั้ง โดยกลุ่มบุคคลและองค์การที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ กิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับรัฐบาล ที่จะได้นำไปวางแผนล่วงหน้ารับมือกับปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์อย่างดีที่สุด ก่อนที่ปัญหาเหล่านั้นเพิ่มพูนขึ้นจนยากที่จะแก้ไขได้